

Analiza aktów prawnych dotyczących ochrony gatunkowej wraz z omówieniem najczęściej naruszanych przepisów odnoszących się do ochrony gatunkowej

Joanna Kuternozińska

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
w Gorzowie Wielkopolskim

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Gorzów Wlkp, 8-9.05.2019 r.

Ochrona gatunkowa

Ustawa o ochronie przyrody (art. 6 ust. 1 pkt 10):

Formy ochrony przyrody:

10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochrona gatunkowa

Ustawa o ochronie przyrody (art. 46-56)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16.12.2016 r.
w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09.10.2014 r.
w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09.10.2014 r.
w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16.12.2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Rozporządzenie m.in. określa:

Listę gatunków objętych ochroną ścisłą – załącznik nr 1

Listę gatunków objętych ochroną częściową – załącznik nr 2

Listę gatunków objętych ochroną częściową , które mogą być pozyskiwane oraz sposób ich pozyskiwania – załącznik nr 3 (bóbr europejski, ślimak winniczek)

Gatunki zwierząt wymagające ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc regularnego rozrodu lub regularnego przebywania oraz wielkość tych stref – załącznik nr 4 (m.in. bielik, bocian czarny, rybołów, kania ruda, kania czarna)

Listę zakazów

(w stosunku do dziko występujących zwierząt) - § 6 ust. 1 pkt 1-13 + ust. 2-4 (płoszenie i niepokojenie)

Odstępstwa od zakazów - § 9 pkt 1-8

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09.10.2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Rozporządzenie m.in. określa:

Listę gatunków objętych ochroną ścisłą – załącznik nr 1

Listę gatunków objętych ochroną częściową – załącznik nr 2

Listę gatunków objętych ochroną częściową , które mogą być pozyskiwane oraz sposób ich pozyskiwania – załącznik nr 3 (m.in. rokitnik pospolity, kocanka piaskowa)

Listę gatunków roślin wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi i stanowisk oraz wielkość tych stref – załącznik nr 4 (m.in. kaldezia dziewięciornikowata)

Listę zakazów

(w stosunku do dziko występujących roślin) - § 6 ust. 1 pkt 1-9

Odstępstwa od zakazów - § 8 pkt 1-3

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09.10.2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Rozporządzenie m.in. określa:

Listę gatunków objętych ochroną ścisłą – załącznik nr 1

Listę gatunków objętych ochroną częściową – załącznik nr 2

Listę gatunków grzybów objętych ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane oraz sposób ich pozyskiwania – załącznik nr 3 (m.in. smardz jadalny, płucnica islandzka)

Listę gatunków grzybów wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi i stanowisk oraz wielkość tych stref – załącznik nr 4 (m.in. granicznik płucnik)

Listę zakazów

- w stosunku do dziko występujących grzybów objętych ochroną ścisłą - § 6 ust. 1 pkt 1-9
- w stosunku do dziko występujących grzybów objętych ochroną częściową - § 6 ust. 2 pkt 1-6

Odstępstwa od zakazów - § 7 pkt 1-3

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Ochrona gatunkowa

ochrona **ściśła i częściowa** (w przypadku zwierząt i roślin) = te same zakazy
ale w zależności od statusu ochrony gatunku oraz rodzaju planowanych czynności
= różne organy wydające derogacje GDOŚ lub RDOŚ

GDOŚ (ochrona ściśła) = umyślne zabijanie, umyślne niszczenie jaj lub form rozwojowych, umyślne wprowadzanie do środowiska przyrodniczego, wwożenie z zagranicy lub wywożenie poza granice państwa

Wyjątek – sytuacja gdy zezwolenie dot. obszaru wykraczającego poza granice dwóch województw

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Zakazy w stosunku do dziko występujących roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową

gorzow.rdos.gov.pl

Zgodnie z art. 51 ustawy o ochronie przyrody	Zgodnie z § 6.ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej roślin	Zgodnie z § 6.ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej grzybów	Zgodnie z § 6.ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej grzybów
		Ochrona ścisła	Ochrona częściowa
1) umyślnego niszczenia	1) umyślnego niszczenia	1) umyślnego niszczenia	1) umyślnego niszczenia
2) umyślnego zrywania lub uszkodzania	2) umyślnego zrywania lub uszkodzania	2) umyślnego zrywania lub uszkodzania	2) umyślnego zrywania lub uszkodzania
3) niszczenia ich siedlisk lub ostoi	3) niszczenia ich siedlisk	3) niszczenia ich siedlisk	3) niszczenia ich siedlisk
4) dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej lub niszczenia gleby w ostojach	4) pozyskiwania lub zbioru	4) pozyskiwania lub zbioru	4) pozyskiwania lub zbioru
5) hodowli	5) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków	5) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków	5) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym
6) pozyskiwania lub zbioru	6) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, z tym że zakaz transportu dotyczy gatunków oznaczonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia symbolem (2)	6) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków	6) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego
7) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków	7) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;	7) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;	
8) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków	8) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym	8) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym	
9) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków	9) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego	9) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego	
10) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym			
11) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego			

Zakazy w stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową

gorzow.rdos.gov.pl

Zgodnie z art. 52 ustawy o ochronie przyrody	Zgodnie z § 6.ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt
1) umyślnego zabijania	1) umyślnego zabijania
2) umyślnego okaleczania lub chwytania	2) umyślnego okaleczania lub chwytania
3) umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych lub form rozwojowych	3) umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych
4) transportu	4) transportu
5) chowu lub hodowli	5) chowu
6) zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania, posiadania lub preparowania okazów gatunków	6) zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków
7) niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania	7) niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania
8) niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień	8) niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień
9) umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień	9) umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień
10) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu w celu sprzedaży okazów gatunków	10) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków
11) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków	11) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków
12) umyślnego płoszenia lub niepokojenia	12) umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca
13) umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących	13) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego
14) fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie	§ 6.ust. 2 W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (1) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia.
15) umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca	§ 6.ust. 3 W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (2) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących.
16) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego	§ 6.ust. 4. W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (3) w załączniku nr 1 do rozporządzenia, wprowadza się dodatkowo zakaz fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie.
	§ 6.ust. 5. Zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 7-9 oraz w ust. 3, nie dotyczą gołębia miejskiego (<i>Columba livia forma urbana</i>), z wyłączeniem miejsc gniazdowania w trakcie obecności piskląt w gnieździe.

Ochrona gatunkowa

**Zakazy wynikające z ochrony
gatunkowej obowiązują przez
cały rok (!)**

Ale istnieje instytucja derogacji ...

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Odstępstwa od zakazów

§ 9 pkt 2: zakaz usuwania gniazd, o którym mowa § 6 ust. 1 pkt 8, nie dotyczy usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych lub terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne

W praktyce w przestrzeni miejskiej przepis ten dotyczy np. gniazd bociana białego, gawronów czy oknówek i dymówek

W/w przepis – jest błędnie interpretowany w przestrzeni publicznej:

- jako okres lęgowy ptaków (od 01.03 – 15.10),
- jako generalny zakaz usuwania gniazd (ww. terminie),
- jako generalny zakaz wycinania drzew i krzewów (ww. terminie),

Warto wiedzieć

Ustawa o ochronie przyrody:

Siedlisko - obszar występowania roślin, zwierząt lub grzybów w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju (art. 5 pkt 18)

Ostoja – miejsce o warunkach sprzyjających egzystencji roślin zwierząt lub grzybów zagrożonych wyginięciem lub rzadkich gatunków (art. 5 pkt 12)

Warto wiedzieć

Ptaki w krajobrazie wykorzystują co do zasady, określone jego elementy które realizują ich podstawowe potrzeby:

- miejsca rozrodu (biotop lęgowy)
- miejsca zdobywania pokarmu (żerowiska)
- miejsca odpoczynku

Wycinka drzew i krzewów pełniących ww. funkcje, które zostały ustalone na podstawie dokonanych oględzin (inwentaryzacji, ekspertyz) wymaga uzyskania derogacji w zakresie ochrony gatunkowej

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Warto wiedzieć

Przez **okaz gatunku** należy rozumieć - roślinę, zwierzę lub grzyb z danego gatunku, żywe lub martwe, każdą ich część, formę rozwojową, jajo lub wydmuszkę, a także produkt pochodny również zawarty w innych towarach oraz towary, które zgodnie z dołączonym dokumentem, opakowaniem, oznakowaniem lub etykietą, lub jeżeli wynika to z jakichkolwiek innych okoliczności, mają zawierać lub zawierają części lub produkty pochodne z roślin, zwierząt, lub grzybów z danego gatunku.

Naruszenie zakazów dotyczących ochrony gatunkowej roślin, grzybów i zwierząt

Zgodnie z art. **131 pkt 14** ustawy o ochronie przyrody

Kto bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom narusza zakazy w stosunku do roślin, zwierząt lub grzybów objętych ochroną gatunkową

- podlega karze aresztu albo grzywny.

Postępowania karne w zakresie przepisów o ochronie przyrody toczące się w wyniku zgłoszenia przez RDOŚ

gorzow.rdos.gov.pl

Najczęściej naruszane zakazy:

- w przypadku zwierząt:

§ 6 ust. 1 pkt 7: niszczenie siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania,

§ 6 ust. 1 pkt 8: niszczenie, usuwanie lub uszkodzanie gniazd lub innych schronień

- w przypadku roślin i grzybów:

§ 6 ust. 1 pkt 1: umyślne niszczenie

§ 6 ust. 1 pkt 3: niszczenie ich siedlisk

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Postępowania karne w zakresie przepisów o ochronie przyrody toczące się w wyniku zgłoszenia przez RDOŚ

W latach 2016 - 2018 zgłoszono:

- niszczenie siedlisk (ptaki) – 9
- posiadanie i przetrzymywanie bez wymaganego zezwolenia (gatunki niebezpieczne) – 3
- niszczenie siedlisk roślin i grzybów – 2
- niszczenie tamy bobrowej – 1
- oferowanie do sprzedaży gatunku chronionego – 1
- oferowanie do sprzedaży gatunku obcego inwazyjnego – 1
- przetrzymywanie bez zezwolenia – 1
- płoszenie i niepokojenie ptaków – 1

Postępowania karne w zakresie przepisów o ochronie przyrody toczące się w wyniku zgłoszenia przez RDOŚ

Zgłaszane sprawy – odpowiedź z policji:

- art. 26 §1 Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia - przestanie wniosku o ukaranie do sądu (3)
- art. 54 § 2 Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia - zawiadomienie o braku podstaw do skierowania wniosku do sądu (9)
- art. 17 § 1 Kodeks postępowania karnego - nie wszczęto postępowania / umorzono postępowanie (3)
- informacja o przekazaniu zawiadomienia RDOŚ do prokuratury o rozważenie wszczęcia postępowania przygotowawczego o czyn z art. 181 §3 kk (-> zawiadomienie o umorzeniu śledztwa)

RDOŚ nie otrzymuje wyników rozpatrzenia sprawy przez sąd.

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Studium przypadku

Wycinka drzew

Drzewo przeznaczone do wycinki jest siedliskiem gatunku chronionego, np. znajduje się na nim gniazdo sroki (gatunek objęty ochroną częściową)

Inwestor występuje do RDOŚ o zezwolenie na odstępstwa od zakazów w stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową, tj. na niszczenie siedliska gatunku chronionego (drzewa) oraz na usuwanie gniazda sroki

Inwestor wycina przedmiotowe drzewo bez zezwolenia na odstępstwa od zakazów w stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową, tj. niszczy siedlisko gatunku chronionego (wycina drzewo) oraz usuwa gniazda sroki .

Inwestor realizuje prace z naruszeniem przepisów prawa tj. art. i 52 ustawy o ochronie przyrody. Sprawa kierowana jest na Policję w celu rozpatrzenia jej zgodnie z kompetencjami.

Studium przypadku

Wycinka drzew

Drzewo przeznaczone do wycinki jest siedliskiem gatunku chronionego, np. znajduje się na nim roślina objęta ochroną gatunkową, np. pędzliczek zielonawy

Inwestor występuje do RDOŚ o zezwolenie na odstępstwa od zakazów w stosunku do dziko występujących roślin objętych ochroną gatunkową, tj. na niszczenie siedliska gatunku chronionego (drzewa)

Inwestor wycina przedmiotowe drzewo bez zezwolenia na odstępstwa od zakazów w stosunku do dziko występujących roślin objętych ochroną gatunkową, tj. niszczy siedlisko gatunku chronionego (wycina drzewo)

Inwestor realizuje prace z naruszeniem przepisów prawa tj. art. i 51 ustawy o ochronie przyrody.
Sprawa kierowana jest na Policję w celu rozpatrzenia jej zgodnie z kompetencjami.

Studium przypadku

Termomodernizacja budynku

Prowadzone są prace remontowe budynku, takie jak, np. zamknięcie szczelin i otworów znajdujących się w elewacji budynku, zamknięcie możliwości wlotu ptaków w otwory stropodachu oraz pod opierzenie dachu (ocieplenie budynku); zmniejszanie średnicy otworów wentylacyjnych. Przedmiotowy budynek jest siedliskiem dla gatunku objętego ochroną częściową - jerzyka

Inwestor występuje do RDOŚ o zezwolenie na odstępstwa od zakazów w stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową, tj. na niszczenie siedliska gatunku chronionego poprzez zabezpieczenie otworów i szczelin

Inwestor zabezpiecza otwory na budynku będące miejscem rozrodu jerzyków bez wymaganego przepisami prawa zezwolenia, tj. niszczy siedlisko gatunku chronionego.

Inwestor realizuje prace z naruszeniem przepisów prawa tj. art. i 52 ustawy o ochronie przyrody. Sprawa kierowana jest na Policję w celu rozpatrzenia jej zgodnie z kompetencjami.

Studium przypadku

Przeplaszanie ptaków z sadów

Właściciel odstrasza szpaki (gatunek objęty ochroną ścisłą) z czereśni (sad) za pomocą armatek hukowych w celu ograniczenia szkód powodowanych przez żerujące ptaki

Właściciel występuje do RDOŚ o zezwolenie na odstępstwa od zakazów w stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową, tj. na umyśle płoszenie i niepokojenie ptaków w miejscu ich żerowania za pomocą armatek hukowych

Właściciel płoszy szpaki bez wymaganego przepisami prawa zezwolenia, tj. umyślnie płoszy gatunek objęty ochroną.

Płoszenie ptaków odbywa się z naruszeniem przepisów prawa tj. art. 52 ustawy o ochronie przyrody. Sprawa kierowana jest na Policję w celu rozpatrzenia jej zgodnie z kompetencjami.

Studium przypadku

Podczas oględzin drzewa / budynku (opinia ornitologiczna, opinia chiropterologiczna, opinia briologiczna, ocena stanu zasiedlenia przez gatunki chronione) stwierdzono obecność zwierząt, roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową

Zgodnie z przepisami o ochronie przyrody w przypadku stwierdzenia występowania gatunku chronionego, Inwestor musi obligatoryjnie zwrócić się do RDOŚ o uzyskanie zezwolenia na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków chronionych

RDOŚ analizuje przedmiotową sprawę w następstwie wydając decyzję zezwalającą lub decyzję odmowną.

Na co zwrócić uwagę

- wycinka drzew (zrzucone gniazda, rozbite jaja)
- prace remontowo – budowlane budynków
(krążące w okolicy budynku ptaki, rozstawione rusztowania)
- głos wydawany przez zaniepokojone zwierzęta, które utraciły swoje miejsce lęgowe, np. nietoperze, ptaki

Ośrodki rehabilitacji zwierząt

Ośrodek rehabilitacji zwierząt, w myśl art. 5 pkt 13 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, to miejsce, w którym jest prowadzone leczenie i rehabilitacja zwierząt dziko występujących, wymagających okresowej opieki człowieka w celu przywrócenia ich do środowiska przyrodniczego.

Wyjątek - odstępstwo od zakazu

Nie trzeba uzyskiwać zezwolenia na schwytanie i przetransportowanie rannego lub osłabionego zwierzęcia w celu udzielania mu pomocy weterynaryjnej lub przemieszenia go do ośrodka rehabilitacji zwierząt

Ośrodki rehabilitacji zwierząt

Wykaz ośrodków rehabilitacji zwierząt w województwie lubuskim

Nazwa ośrodka rehabilitacyjnego	Lokalizacja	Zakres działalności ośrodka
Zespół Szkół Leśnych w Rogozińcu	Rogoziniec 115/2 66-210 Zbąszynek	ptaki (sokołowe i sowy, jastrzęb, myszolew, krogulec)
Ośrodek rehabilitacji zwierząt w Starym Kisielinie	ul. Zatorze 15 66-002 Stary Kisielin	ptaki i ssaki (jeżowate, nietoperze, wiewiórka, kuna domowa, kuna leśna, zając)
Uniwersytet Zielonogórski	ul. Botaniczna 50a 65-392 Zielona Góra	ptaki i ssaki (nietoperze, jeżowate, ryjówkowate, chomik europejski, gronostaj, łasica, norka europejska, orzesznica, popielica, wiewiórka)
Technikum Leśne w Staroście	Staroście 34 69-110 Rzepin	ptaki (sokołowe, sowy)
Malpol Statuary Experts Sp. z o.o.	Al. Wolności 11 67-100 Nowa Sól	ssaki (bóbr europejski, chomik europejski, lis, sarna, smużka leśna, smużka stepowa, jeżowate, kotowate, łasicowate, popielicowate, ryjówkowate, wiewiórkowate, zającowate, nietoperze), ptaki (bocian biały, bocian czarny, ciętrzew, dudek, głuźec, kraska, kukułka, kulon, lelek, przepiórka, rybołów, szablodziób, szcudłak, zimorodek, żuraw, bekasowate, chruściele, czaplowate, dropie, dzięcioły, gołębie, jastrzębiowate, jerzyki, kaczkowate, mewy, nury, perkozy, rybitwy, siewieczkowate, sokołowate, wydrzyki, sowy, wróblowe), gady

Dziękuję za uwagę

kontakt:

Tel.: 887 101 289

e-mail: joanna.kuternozinska.gorzowwlkp@rdos.gov.pl

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

